

✎ Stig F. Nielsen

Ole Nørby på Stevns bruger målrettet grøngødninger og efterafgrøder til at forsyne sine økologiske grønsager, kartofler og jordbær med næringsstoffer

En mester i brugen af efterafgrøder

Ole Nørby, Esagergård, der bærer titlen Årets efterafgrødefrontløber 2017, i den del af marken, hvor grøngødningsblandingen TG-3 Solara Bio dyrkes.

Ole Nørby driver Esagergård i Klippinge på Stevns med 25 hektar JB6 jord. Knap halvdelen af arealet er med vårsæd, resten er med grøngødning, 40 forskellige slags grønsager, kartofler og jordbær. Derudover er der 600 m² væksthuse og 250 æglæggende høns. Produkterne bliver primært afsat i ejendommens gårdbutik, Nørbys Grøntsager. Produktionen blev lagt om til økologi i 2000, og lige siden er der systematisk anvendt grøngødning og efterafgrøder. Der har tidligere lejlighedsvis været suppleret med konventionel svinegylle til kornafgrøderne.

Fokus på jordens frugtbarhed

Ole Nørby har meget fokus på jordens frugtbarhed, og inspirationen til brug af efterafgrøder og grøngødning kom fra den tid, hvor han tog gartneruddannelsen og var i praktik på forsøgsstationen i Årsløv. Her hjalp han forsker Kristian Thorup-Kristensen med sædskifteforsøg, hvor der indgik efterafgrøder, så han

med egne øjne kunne se, hvor godt det fungerede i praksis i grønsagsafgrøder. - Jeg er gået i gang med et eksperiment, nemlig økologisk pløjefri dyrkning. Vi har altid forårspløjet jorden men ikke i 2017. I kartofler og vårsæd er der plads til forbedringer, det gik faktisk ikke så godt. Men i grønsagerne gik det fint, fortæller Ole Nørby.

Et lille udsnit af sortimentet i 'Nørbys Grøntsager', som primært består af egne produkter herunder økologiske æg på køl. Der er selvbetjening året rundt.

Ukrudtet blev alt for dominerende i kornet, selv om det blev radrenset. Også i kartoflerne måtte han kæmpe med ukrudtet.

- 2017 var også et specielt vækstår, kornet stod først på rækker tre uger efter såning, konstaterer Ole Nørby.

Prøver at tænke anderledes

I de senere år er ukrudtsproblemerne på ejendommen blevet større, blandt andet svinemælk, kortstråle og guldkarse.

- Derfor vil jeg nu prøve at tænke anderledes ved at gå over til pløjefri dyrkning og kun behandle jorden overfladisk, fortæller Ole Nørby, der er blevet inspireret af Martin Becks principper til at øge jordens frugtbarhed. For at blive klogere på dette system har han tilmeldt sig et jordfrugtbarhedskursus i 2018. Han har allerede investeret i en fræser med fire hjul, så den kan køre præcist og helt overfladisk, hvorved grønafrøderne kan omsættes via en såkaldt overfladekompostering.

Afrøderne mangler ikke noget

Driften på ejendommen foregår i to sædskifter: et med korn med udlæg, grøntsager og grøngødning, og et lignende sædskifte hvor jordbær indgår.

Det grundlæggende princip er, at der sås et kløvergræsudlæg i kornet. Udlægget sås mellem kornrækkerne med en Nordsten såmaskine, mens en frontmonteret radrenser sørger for jordbearbejdningen lige inden. Efterafgrøden, som står til næste år, bliver slået i efteråret, hvis den er for kraftig. Om foråret slås den hvis nødvendigt, før den fræses op og ligger i otte til 14 dage, hvorefter der køres med en harve med fuld gennemskæring før etablering af korn.

En del af arealet med udlæg bliver til grøngødning og får lov til at ligge frem til midt i juli, hvor den fræses, og omkring den 1. august, bliver der etableret en efterafgrøde med honningurt og gul sennep. Efterafgrøden bliver radrenset for blandt andet at bekæmpe fuglegræs og rodukrudt.

Der foreligger ikke jordbundsanalyser, som sætter konkrete tal på, hvor stor en produktion af kvælstof, grøngødningerne producerer.

- Jeg tror, at grøngødningerne kan give et par hundrede kg N. Jeg kan i hvert fald se, at afgrøderne ikke mangler noget, vurderer Ole Nørby.

I 2017 valgte han at supplere grøngødningen med kompost fra have-/parkafald.

Forskellige grøngødningsblandinger

I sædskiftet indgår tre hektar hvidløg, som Ole Nørby dyrker sammen med Lotte Lei, Hvidløg & Vin. Da hvidløgene bliver høstet medio juli, er der god mulighed for dels ukrudtsbekæmpelse, dels en tidlig etablering af grøngødningsafgrøder. I 2017 såede han to forskellige grøngødningsblandinger efter hvidløgene. Begge blev etableret den 19. juli, hvilket nok var lidt for tidligt, for selvom afgrøderne ikke blev gødet, endte de med at blive højere end Ole. Han valgte at slå dem sidst i oktober for at forebygge, at de skulle smide spiredygtige frø.

Bier og insekter tiltrækkes

Grøngødningerne blomstrer i sensommeren og i det tidlige efterår. Først den gule sennep, så olieræddiken og til sidst honningurten, som alle tiltrækker mange bier, andre insekter og fugle.

I de marker, hvor der skal være kål, bruger han kun honningurt. Han har prøvet et år at plante kål efter gul sennep, hvilket gav kæmpe problemer med jordlopper i kål.

Efter høst lader han afgrøderester og ukrudt stå for at holde på kvælstoffet. Kartoflerne er den største udfordring, idet der her kan være risiko for at miste næringsstoffer i løbet af efteråret og vinteren, men det er også det eneste areal

på ejendommen, som ligger sort vinteren over.

Anerkendt som dygtig jordbruger

Ole Nørby deltog - og vandt - Økologisk Landsforenings konkurrence om at blive 'Årets Efterafgrøde-frontløber'.

- Det, at blive udnævnt som frontløber, tager jeg som en anerkendelse af, at nogen synes, at det jeg laver, er interessant. Det har i hvert fald givet opmærksomhed i landbrugspressen, fastslår Ole Nørby

Han har også lagt nyheden op på gårdbutikkens Facebook-side.

- Rigtigt mange kunder ønsker tillykke uden at vide, hvad det egentlig drejer sig om. Men dét at blive anerkendt som en dygtig jordbruger tæller meget for en gårdbutik, mener Ole Nørby.

- Mange landbrugere betragter ikke efterafgrøder eller grøngødninger som vigtige: "Dem kan du ikke leve af, de kan ikke sælges". Jeg synes det er synd, at man ikke er kommet over det punkt endnu. Det vigtigste for, at en efterafgrøde og en grøngødning lykkes, er, at den bliver etableret med en rigtig såmaskine og på en afstand, som gør det muligt at radrense den, anbefaler Ole Nørby. ■

Økologisk Efterafgrøde-Frontløber 2017

Ole Nørby, Esagergård på Stevns, blev på Økologikongressen i 2017 kåret som vinder af konkurrencen om Danmarks bedste økologiske efterafgrøder. Udover titlen og en buket blomster fik Ole Nørby 30 kg økologisk frøblanding af efterafgrøder. Ole Nørby havde tilmeldt tre forskellige efterafgrødeblandinger:

- 'Sin egen' blanding bestående af 10 kg honningurt og 2 kg gul sennep. Pris 3-400 kr. pr. ha

- TG-3 Solara Bio fra FRDK*: 30% bitterlupin, 20% boghvede, 20% olieræddike, 20% foderærter, 5% honningurt og 5% alexandrinekløver. Anbefalet såmængde: 30-40 kg pr. ha. Pris ca. 22 kr. pr. kg.

- TG-1 Humus Bio fra FRDK*: 15% foderært, 15% alexandrinekløver, 15% serradel, 15% honningurt, 20% boghvede og 20% sommervikke. Anbefalet såmængde: 30-40 kg pr. ha. Pris ca. 26 kr. pr. kg.

* Foreningen for Reduceret Jordbearbejdning i Danmark.